

24.9.2008

Dnro 1351/4/08

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamiehen sijainen Jussi Pajuoja

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Kristian Holman

VIRANOMAISEN NEUVONNAN ASIANMUKAISUUS JA HUOLELLISUUS

1 KANTELU

Kantelija arvosteli eduskunnan oikeusasiamiehelle 13.4.2008 osoittamassaan kirjeessä - - - kihlakunnan poliisiviranomaisten menettelyä. Kantelija törmäsi autollaan tielle juosseeseen ilvekseen, joka oli kuollut tapahtuman seurauksena. Kantelija katsoo, että onnettomuuden johdosta poliisin toimesta suoritettu tutkinta sekä hänen poliisilta saamansa neuvonta oli ollut epäasianmukaista.

- - -

3 RATKAISU

3.1 Selvitysten sisältöä

Poliisin laatimasta ilmoituksesta ilmenee, kantelija oli - - - klo 22.15 ollut osallisena liikenneonnettomuudessa, jossa hänen kuljettamansa pakettiauton eteen oli Antskogin ja Fiskarsin välisellä tieosuudella oikealta puolelta tien reunasta juossut ilves. Ilves oli kuollut törmäyksen seurauksena ja kantelijan kuljettamaan pakettiautoon oli tullut vaurioita.

Tapahtumapaikalle oli saapunut - - - kihlakunnan poliisilaitoksen poliisipartio, jossa olivat olleet vanhemmat konstaapelit A ja B. Partionjohtajana toiminut ja partion tekemistä ratkaisusta vastuussa ollut vanhempi konstaapeli B kertoo kantelun johdosta antamassaan selvityksessä, että poliisipartio oli suorittanut tapahtumapaikalla normaalin kolaritutkinnan, mutta poliisipartiolla ei ollut tapahtumahetkellä ratkaisua esille tulleeseen kysymykseen kuolleen ilveksen omistusoikeudesta. B:n mukaan tilanne oli heille aivan uusi, eivätkä he koskaan olleet "törmänneet" vastaavanlaiseen tilanteeseen.

B:n selvityksen mukaan kantelija oli kertonut poliisipartiolle, että hän oli ollut yhteydessä paikallisen riistanhoitoyhdistyksen puheenjohtajaan, joka oli ilmoittanut kantelijalle, ettei riistanhoitoyhdistyksellä ollut halukkuutta ottaa kuollutta ilvestä itselleen. Kantelija oli sanonut poliisille laittavansa kuolleen ilveksen pakastimeen, mikäli se luovutettaisiin hänelle. Poliisi oli tehnyt kantelijan kertoman perusteella johtopäätöksen, että kantelija olisi alueen metsästysseuran jäsen.

Koska poliisipartiolla ei ollut täyttä varmuutta siitä, miten kuolleen eläimen osalta tuli menetellä, he olivat soittaneet tapahtumapaikalta kenttäjohtajana toimineelle ylikonstaapelille. Myöskään hän ei ollut osannut neuvoa asiassa ja oli kehottanut partiota soittamaan eräälle Hangon metsästysseuran jäsenelle, joka oli aiemmin antanut poliisilaitoksella koulutusta riistaeläimistä. Poliisipartio ei ollut kui-

tenkaan tavoittanut kyseistä henkilöä. Kun poliisipartio ei ollut saanut mistään varmaa tietoa siitä, miten kuolleen eläimen kanssa tulisi menetellä, B oli tehnyt päätöksen, että kantelija saisi ehdotuksensa mukaisesti viedä kuolleen ilveksen pakastimeensa. B oli tässä yhteydessä vielä sanonut kantelijalle, että mikäli heistä (poliisista) ei kuuluisi enää illan aikana mitään, kantelija saisi pitää ilveksen itsellään. B toteaa vielä, ettei poliisilaitoksella ollut mahdollisuuksia eikä tiloja säilyttää kuollutta eläintä.

Tämän jälkeen poliisi oli poistunut tapahtumapaikalta. B kertoo, että poliisi oli pyrkinyt vielä toistamiseen illan aikana soittamaan poliisille koulutusta antaneelle metsästysseuralaiselle saamatta häntä kuitenkaan kiinni, jonka jälkeen B oli unohtanut koko tapahtuman. Muutamaa päivää myöhemmin B:lle oli selvinnyt, "millaista sotkua hän oli ollut hämmentämässä". Asian tutkinnanjohtajana toiminut komisario oli selvityksensä mukaan ilmoitukseen tutustuttuaan katsonut, ettei poliisipartio ollut ratkaissut kuolleen ilveksen kohtaloa oikein tapahtumapaikalla, koska eläin olisi metsästyslain 83 §:n nojalla kuulunut valtiolle ja että eläintä tulisi tarjota ympäristökeskukselle tai heidän osoittamalleen taholle.

B kertoo saatuaan tiedon ratkaisunsa virheellisyydestä soittaneensa lauantaina tapahtunutta onnettomuutta seuranneena ensimmäisenä arkipäivänä kantelijalle, joka oli kertonut vieneensä ilveksen täytettäväksi. B oli sanonut kantelijalle, että kantelijan tulisi soittaa välittömästi eläintentäyttäjälle ja kertoa ettei täyttämistä vielä saisi suorittaa. B oli myös ilmoittanut tuolloin kantelijalle antaneensa hänelle virheellistä tietoa siitä, että kantelija voisi pitää kuolleen ilveksen.

Selvitysten johdosta antamassaan vastineessa kantelija toteaa, ettei hänelle ollut missään vaiheessa epäselvyyttä siitä, kenelle kuollut eläin kolaritilanteessa kuului ja mitä toimenpiteitä kolarin sattuessa pitää tehdä. Kantelija kritisoi vastineessaan myös sitä, että poliisi oli tehnyt johtopäätöksen kantelijan kuulumisesta paikalliseen metsästysseuraan, vaikka tähän aiheeseen liittyvää keskustelua ei oltu kantelijan ja poliisin välillä käyty. Kantelijan mielestä koko asiaa ei poliisin toimesta selvitetty riittävästi.

3.2

Kannanotto

Perustuslaissa 21 §:ssä turvatun hyvän hallinnon periaatteisiin kuuluva viranomaisten palveluperiaate asettaa viranomaisille velvollisuuden asiakkaiden neuvontaan ja opastamiseen toimivaltiansa kuuluvissa asioissa siten, että asiakas voi saada oikeutensa hänelle lain mukaan kuuluviin palveluihin tai etuuksiin toteutettua eikä asiassa jää sijaa väärinkäsityksille.

Hyvän hallinnon toteutumisen edellytyksenä on myös se, että viranomaisen on varmistuttava lain sisällöstä antamiensa tietojen sekä muutoinkin toimialaansa koskevan ohjauksen ja neuvonnan oikeellisuudesta mahdollisimman huolellisesti. Sen lisäksi, että virheelliset tiedot voivat johtaa asiakasta oikeusturvaa vaarantavalla tavalla harhaan, on otettava huomioon sekin, että väriä tietoja antamalla heikennetään luottamusta viranomaistoimintaan.

Tässä tapauksessa partion johtajana toiminut vanhempi konstaapeli B oli todennut kantelijalle, että hän saisi pitää kuolleen ilveksen, mikäli poliisista ei enää tuona iltana kuuluisi mitään. B:llä ei ollut tapahtuma-aikana yrityksistään huolimatta saatavilla tietoa, miten kuolleen eläimen kanssa olisi tullut menetellä.

Etelä-Suomen lääninhallituksen poliisiosaston lausunnossa todetaan, että metsästysasetuksen 24 §:n mukaan ilves on aina rauhoitettu. Metsästysasetuksen 28 §:ssä mainituin edellytyksin ilvestä saa metsästä 1.12—28.2. välisenä aikana. Metsästyslain 83 §:n 4 momentin mukaan valtiolle kuuluvan,

kuolleena löydetyn riistaeläimen saa löytäjä ottaa haltuunsa poliisille tai riistaeläinten tutkimusta tekeväälle tutkimuslaitokselle toimittamista varten. Asiakirjoista ilmenee onnettomuuden tapahtuneen 29.3. eli ilveksen metsästysajan ulkopuolella, joten metsästyslain 83 §:n p erusteella rauhoitusaikana kuollut ilves kuuluu valtiolle.

Saadun selvityksen valossa on mielestäni selvää, että B:n kantelijalle antama lupaus kuolleen eläimen omistusoikeuden siirtymisestä kantelijalle oli ollut metsästyslain vastainen eli annettu ohjaus oli ollut virheellistä.

Valtion virkamieslain 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Huolimattomuutta tehtävien hoitamisessa ei pidetä asianmukaisena toimintana. Virkamieheltä edellytettävä huolellisuus edellyttää sitä että virkamiehen antaminen tietojen tulee olla riittävästi tarkistettuja, jotta ne olisivat totuudenmukaisia. Mikäli virkamies ei voi varmistua antamiensa ohjeiden totuudenmukaisuudesta, hänen tulee pidättäytyä neuvon antamisesta siihen asti, kunnes hän on saanut hankituksi luotettavaa selvitystä asianmukaisen neuvonnan toteuttamiseksi. Tässä tapauksessa voidaan todeta B:n toimineen jossakin määrin hätiköiden. B:n olisi mielestäni tullut pidättäytyä kuolleen eläimen omistusoikeutta koskevista kannanotoista ja pyrkiä sen sijaan lähinnä selvittämään, missä kuollutta eläintä voitaisiin säilyttää sen omistussuhteiden selvittämisen ajan.

Näkemykseni mukaan tämänkaltaiset onnettomuudessa kuolleiden rauhoitettujen eläinten omistusoikeutta koskevat kysymykset ovat varsinkin Etelä-Suomen alueella poliisitoiminnassa varsin harvinaisia. Toisaalta metsästyslain 88 §:n mukaan metsästystä koskevien säännösten ja määräysten noudattamisen valvonta kuuluu mm. poliisille toimialueellaan, mikä näkemykseni mukaan edellyttää jonkinlaista tuntemusta metsästyslain sisällöstä.

Kun tilanteen poikkeuksellisuuden ohella otetaan huomioon B:n pyrkimys selvittää parhaansa mukaan asiaa ennen virheelliseksi osoittautuneen näkemyksensä esittämistä, ja toisaalta myös hänen pyrkimyksensä varsin pian jälkikäteen korjata jälkikäteen virheelliseksi osoittautunutta näkemystään, katson ettei B:n menettely anna puoleltani aihetta muihin toimenpiteisiin kuin että kiinnitän hänen huomiotaan tapahtuneeseen.

Mitä tulee sitten kantelussa esitettyyn kritiikkiin siitä, että poliisi oli olettanut hänen kuuluvan paikalliseen metsästysseuraan ja kirjannut tämän olettamuksensa ikään kuin tosiseikkana laatimaansa ilmoitukseen, totean että poliisin laatimiin ilmoitukseen kuvatut tiedot voivat tutkinnan alkuvaiheessa olla hyvinkin alustavia ja ne voivat osoittautua tutkinnan edetessä suorastaan virheellisiksi. Tällöin ne tulee päivittää vastaamaan tosiasioita. Läninhallituksen poliisiosasto on lausunnossaan todennut, että tutkintavastuussa olevilla poliisimiehillä on mahdollisuus korjata ja päivittää ilmoitustietoja, mikäli korjaamistoimenpiteet katsotaan aiheellisiksi. Katson, ettei asiassa ole tältä osin ilmennyt toimenpiteitäni edellyttävää lainvastaista menettelyä.

Totean myös, että näkemykseni mukaan poliisi on kokonaisuudessaan kantelijan näkökannasta poiketen selvittänyt tapahtumaa erityisesti ilveksen omistussuhteiden osalta riittävästi. Sillä, ettei ilveksen omistussuhteita koskevaan asiaan ole kyetty välittömästi antamaan oikeaa kannanottoa tapahtumapaikalla, ei näkemykseni mukaan ole ollut vaikutusta myöhemmin asian johdosta tehtyyn tutkintaan. Näin ollen katson kantelussa esitettyjen tutkinnan asianmukaisuutta koskevien väitteiden jäävän näyttämättä toteen.

Saatan edellä esittämäni käsityksen viranomaisen antaman neuvonnan asianmukaisuudesta ja sen yhteydessä edellyttävästä huolellisuudesta vanhemman konstaapelin B:n tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän hänelle jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Lähetän jäljennökset tästä päätöksestäni tiedoksi myös - - kihlakunnan poliisipäällikölle sekä Etelä-Suomen lääninhallituksen poliisiosastolle.

Muihin toimenpiteisiini kantelukirjoitus ei anna aihetta ja sen liitteet palautetaan ohessa.